

Bilaga 5

Skyddsföreskrifter och upplysningar

Vattentäkten i Övertorneå

Uppdragsansvarig Vatten & Miljökonsulterna
Anna Mäki

Mobil
076-14 77 003

Datum
2026-04-16
Uppdragsnummer
23032
Kund
Övertorneå kommun

Bilaga 5

Skyddsföreskrifter och upplysningar

Vattentäkten i Övertorneå

Innehållsförteckning

1	Vattenskyddsområdet i Övertorneå	3
1.1	Syfte med skyddet	3
1.2	Avgränsning av skyddszoner	3
1.3	Skyddsföreskrifter	3
1.4	Hänsynsregler	3
2	Skyddsföreskrifter	4
2.1	Skyddsområde	4
2.2	Allmänt om förbud, dispenser och tillstånd	4
2.3	Ikraftträdande	4
2.4	Definitioner	4
2.5	Föreskrifter om inskränkningar	6
2.5.1	Skyddsföreskrifter i primär skyddszon	6
2.5.2	Skyddsföreskrifter i sekundär skyddszon	9
2.5.3	Allmänna bestämmelser	10
3	Upplysningar	12
3.1	Underrättelse om olyckshändelse och brandsläckning	12
3.2	Beredskap	12
3.3	Ersättning	12
3.4	Påföljd vid överträdelse av skyddsföreskrift	12
3.5	Tillsyn	12
3.6	Avgifter	12
3.7	Övrig lagstiftning	12
3.8	Ny och ersättande lagstiftning	13
3.9	Information	13
3.10	Transport av farligt gods	13
4	Allmänna lagstiftningar	13
4.1	Hantering av oljor, brandfarliga vätskor och övriga kemikalier	13
4.2	Spridning av kemiska bekämpningsmedel	14
4.3	Vattenverksamhet	15

4.4	Skogsbruk	15
4.5	Förorenade områden	15
4.6	Återvinning av avfall för anläggningsändamål	15

1 Vattenskyddsområdet i Övertorneå

1.1 Syfte med skyddet

Dricksvatten är ett livsmedel och en av de viktigaste komponenterna för att uppnå en god livskvalitet. Det är därför viktigt att skydda vattnet mot föroreningar och annan negativ påverkan, sett i ett flergenerationsperspektiv.

Syftet med vattenskyddsområdet och tillhörande skyddsföreskrifter är att säkerställa att vattentäkten i Övertorneå har ett tillräckligt skydd så att det kan användas som dricksvattentäkt nu och i framtiden, detta genom att begränsa risken för försämring av dricksvattnets kvalitet och tillgång. De föreslagna skyddsföreskrifterna ska säkerställa att syftet med skyddet uppnås genom att reglera och motverka sådana verksamheter, hantering och åtgärder som kan medföra risk för vattenförorening och negativ påverkan på råvattenkvaliteten eller tillgänglig vattenmängd. Vattenskyddsområdet syftar även till att vara ett underlag vid samhällsplanering, tillsyn och prövning.

1.2 Avgränsning av skyddszoner

Vattenskyddsområdet är indelat i primär - respektive sekundär skyddszon. Inom primär skyddszon finns en zon med tilläggsregleringar, med tilläggsregleringar avseende energianläggningar och uppställning av arbetsfordon utöver det som gäller inom övriga delar av primär skyddszon. Skyddszonernas gränser har dragits med stöd av utförd riskanalys, utifrån påverkanskällor och de hydrologiska och hydrogeologiska förhållanden som råder inom vattentäktens tillrinningsområde. Skyddsföreskrifterna är en del av arbetet för att förhindra att vattnet som når vattentäkten förorenas.

Skyddszonernas gränser redovisas på bifogad karta i bilaga. Primär skyddszon innefattar det område varifrån transporttiden för grundvatten i berg till vattentäktens zon bedöms vara mindre än 100 dygn vid ogynnsamma förhållanden. Sekundär skyddszon omfattar delar av vattentäktens bedömda tillrinningsområde där uppehållstid i berg fram till vattentäkten är i storleksordningen 1 år.

1.3 Skyddsföreskrifter

För ett vattenskyddsområde gäller vissa bestämmelser som regleras i s.k. skyddsföreskrifter. Skyddsföreskrifterna ska bidra till att nå syftet inom de olika zonerna inom vattenskyddsområdet och är ett komplement till annan lagstiftning. Utgångspunkten för skyddsföreskrifterna är den riskanalys som genomförts för verksamheter och potentiella föroreningskällor i vattentäktens tillrinningsområde.

1.4 Hänsynsregler

I miljöbalkens (SFS 1998:808) 2 kap. 3 § finns allmänna hänsynsregler som innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången skyldiga att vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan. Skyddsföreskrifterna kan ses som en upplysning om hur de allmänna hänsynsreglerna ska tolkas inom skyddsområdet.

Skyddsföreskrifterna avser att enbart reglera de verksamheter, åtgärder och hanteringar som lokalt bedömts vara de mest påtagliga och vanliga riskerna för grundvattnet. Det som lämnats oreglerat i föreskrifterna är inte allmänt tillåtligt. Miljöbalkens allmänna hänsynsregler och annan tillämplig lagstiftning gäller även fortsättningsvis för sådana områden, vilket innebär att man måste ta hänsyn till grundvattenskyddet i fall där användning, verksamhet, åtgärd m.m. innebär att det finns skäl till det. Det kan i vissa fall innebära att man behöver vidta skyddsåtgärder eller t.o.m. avstå från något. Vid osäkerhet finns alltid en möjlighet att samråda med Miljö- och hälsoskydd i frågan.

2 Skyddsföreskrifter

2.1 Skyddsområde

Skyddsföreskrifterna gäller inom det skyddsområde som markeras på bifogad karta. När gränsen dragits längs en väg innebär det att gränsen är dragen längs yttre dikesren, d.v.s. vägen och dikesrenen ingår i skyddszonen.

2.2 Allmänt om förbud, dispenser och tillstånd

Skyddsföreskrifterna riktar sig till fastighetsägare och innehavare av särskild rätt (t.ex. hyresrätt, arrende, ledningsrätt). Det innebär att förbud och tillstånd normalt gäller per fastighet, även om det finns flera fastighetsägare. Om det på en fastighet finns flera hushåll, verksamheter eller andra innehavare av särskild rätt, gäller förbud och tillståndskrav per hushåll, per verksamhet eller per annan innehavare av särskild rätt. Förbud och tillståndskrav kan gälla per verksamhet om verksamheten sträcker sig över flera fastigheter.

Innan tillstånd eller dispens medges ska samråd mellan tillståndsgivande myndighet och vattentäktens huvudman ske. Tillstånd och dispenser för verksamheter eller åtgärder får endast beviljas om syftet med vattenskyddet inte motverkas och under förutsättning att åtgärden inte strider mot bestämmelser i miljöbalken. Tillstånd och dispenser får förenas med de villkor som behövs.

2.3 Ikraftträdande

Vattenskyddsområdet för Övertorneå med tillhörande skyddsföreskrifter träder ikraft 202X-XX-XX. Skyddsföreskrifterna gäller i enlighet med miljöbalken 7 kap. 22 § och 30 § omedelbart, även om de överklagas.

2.4 Definitioner

Arbetsfordon: Fordon som är avsedda att användas vid verksamhetsutövning, undantaget fordon som är avsedda enbart för personbefordran och transport av serviceutrustning som t.ex. verktyg och reservdelar samt är försedda med 9 sittplatser eller färre. Arbetsfordon kan vara traktorer, lastbilar, transportbilar, grävmaskin, vält m.m. Även arbetsfordon uppställda för reparation ingår.

Arbetsmaskin: Alla andra maskiner som inte är ett fordon och som drivs med flytande bränsle eller innehåller oljor. Det kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk eller dylikt.

Avfall: Varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallstyp enligt bilaga 3 till avfallsförordningen 2020:614 och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Hushållsavfall från enskilt hushåll, vilket läggs i enskilda

tunnor för regelbunden sophämtning, är ej att betrakta som avfall enligt dessa föreskrifter. Komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll, vilket läggs i hushållskompost på den egna tomten är ej heller att betrakta som avfall.

Avloppsvatten: Avser i dessa föreskrifter

- a) spillvatten eller annan flytande orenlighet,
- b) vatten som använts som kylning,
- c) dagvatten, eller
- d) vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats

Dagvatten: Vatten som rinner av från gator, vägar, tak och andra hårdgjorda ytor vid regn eller snösmältning och som inte tränger ner i marken.

Deponering: Upplag av avfall på eller i jorden, i enlighet med definition i miljöbalken 1998:808. Som deponi räknas inte en plats där avfall

- a) lastas om för att förbereda det för vidare transport till en annan plats där det ska behandlas,
- b) lagras innan det återvinns, om lagringen sker under en kortare period än tre år, eller
- c) lagras innan det bortskaffas, om lagringen sker under en kortare period än ett år.

Etablering: Omfattar etablering av verksamhet, liksom utökning av befintlig verksamhet in i en skyddszon.

Farligt avfall: Omfattar det avfall som avses i 1 kap. 4 § avfallsförordningen 2020:614.

Förorenade massor: Massor från ett område, en deponi eller mark, grundvatten eller sediment, vars föroreningshalter överskrider lokal eller regional bakgrundshalt.

Förorenat område: Mark- och vattenområde, grundvatten samt byggnader och anläggningar som p.g.a. miljöskada är så förorenade att de kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller för miljön.

Gallring: Avverkning av vissa träd (utglesning) i ett bestånd där majoriteten står kvar.

Hantering: En verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, lagring, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse, omlastning eller därmed jämförliga förfaranden.

Invallning: Ett sekundärt skydd i form av ett fysiskt hinder som fångar in den förvarade vätskan, som saknar anslutning till avlopp och som förhindrar läckage, överfyllnad och spill från att spridas vidare till omgivningen samt förhindrar ansamling av regn- och smältvatten

Kemikalier skadliga för grundvattnet: Omfattar i dessa föreskrifter pesticider (bekämpningsmedel), klorerade lösnings- och blekmedel samt per- och polyflourerade alkylsubstanser (PFAS) liksom produkter som innehåller dessa.

Motorfordon: Motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is. Här omfattas bland annat bil, traktor, skoter, vattenskotter och motorbåt. Uttryckligt undantag från definitionen görs för eldriven rullstol eller eldrivet fordon med en tramp- eller vevanordning som är att anse som cykel.

Mängder som normalt förekommer inom ett hushåll: Avser hantering av den mängd som motsvaras av enstaka förpackningar av de storlekarna som man som enskild konsument kan köpa i detaljhandeln. Tillfällig förvaring i samband med målning av enskilt bostadshus ingår också i begreppet.

Permanent upplag av bark, ved, timmer eller liknande: Upplag av dessa produkter med en varaktighet på längre än ett år. Kortare upplagstid är således tillfälliga upplag.

Röjning: Fällning av träd som lämnas på marken för att förmultna, med syfte att främja skogens utveckling.

Tillstånd: Ett beslut om att hinder inte föreligger mot att bedriva den verksamhet eller vidta de åtgärder som avses att göras. Tillståndet kan förenas med villkor. Ansökningshandlingar och ytterligare information om att ansöka om tillstånd kan erhållas från tillståndsgivande myndighet. Underlaget för tillståndsprövningen lämnas in av den sökande, varefter ett skriftligt tillstånd lämnas alternativt avslås ansökan.

Växtnäringsämnen omfattar gödsel från djur (fastgödsel, kletgödsel, flytgödsel och urin), avloppsslam, handelsgödsel och liknande ämnen med syfte att höja växtproduktionen. Gödsel från direkt betande djur ingår inte i begreppet växtnäringsämnen i dessa föreskrifter.

Yrkesmässig verksamhet är verksamheter som har en viss omfattning och varaktighet, ett objektivet fastställbart vinstsyfte och är av självständig karaktär. Samtliga dessa kriterier måste vara uppfyllda för att en verksamhet ska anses vara yrkesmässig. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på vinstsyfte markerar gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

2.5 Föreskrifter om inskränkningar

Skyddsföreskrifter för primär respektive sekundär skyddszon redovisas i separata kapitel (2.10.1 respektive 2.10.2). Inom primär skyddszon finns en zon med tilläggsregleringar, där tilläggsregleringar enligt §10 och §11 gäller, därutöver gäller övriga regleringar för primär skyddszon även inom zon med tilläggsreglering.

2.5.1 Skyddsföreskrifter i primär skyddszon

§ 1 PETROLEUMPRODUKTER OCH BRANDFARLIGA VÄTSKOR

Hantering av mer än sammanlagt 60 liter petroleumprodukter eller andra brandfarliga vätskor vid samma tillfälle är förbjuden med undantag för uppvärmning av byggnader, för drivmedel och oljor i fordon och arbetsmaskiners egna tankar för bränsle och oljor, för ämnen som är i gasform vid normalt lufttryck men lagras som vätska i gastuber (exempelvis gasol) samt för drift av den egna vattentäktsverksamheten. För hantering av petroleumprodukter för uppvärmning av byggnader krävs tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantaget från förbudet gäller transport genom området.

Uppställning av förvaringstankar, stationära förbränningsmotorer etc. med petroleumprodukter eller andra för vattnet skadliga kemikalier är förbjuden. Undantag från förbudet gäller om platsen är utrustad med sekundärt skydd eller om uppställningen sker på en tät invallad yta och sker på ett sådant sätt att hela den lagrade volymen kan insamlas och omhändertas vid läckage.

§ 2 KEMIKALIER, UTÖVER REGLERADE I §1

Förvaring av kemikalier skadliga för grundvattnet (utöver de som regleras i §1) är förbjuden. Undantag från förbudet gäller om förvaringen sker på en yta där åtgärder vidtagits på sådana sätt att förorening av mark och grundvatten förhindras och att spill säkert kan omhändertas.

Hantering av större mängder kemikalier än vad som normalt förekommer inom ett hushåll kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Tillståndskravet gäller även för andra kemikalier än de som ingår i definition av kemikalier skadliga för grundvattnet.

Brandsläkningsarbete kräver efter avslutad insats omedelbar kontakt med den kommunala nämnden för miljöfrågor och vattentäktens huvudman.

§ 3 VÄXTNÄRINGSÄMNINGEN

Förvaring och spridning av växtnäringsämnen kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller för trädgårdsskötsel med mängder som normalt förekommer inom ett hushåll.

§ 4 SKOGSBRUK

Permanent upplag av bark, ved, timmer eller liknande är förbjudna. Tillfälliga upplag av bark, ved, timmer eller liknande med en varaktighet längre än 3 månader kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Förbud och tillståndsplikt gäller inte för privat bruk, om de ligger under tak eller annan konstruktion till skydd mot nederbörd. Vedhantering för eldning i bostadshus är också undantagen från förbud och tillståndskrav.

Annan avverkning än manuell röjning och manuell gallring kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

§ 5 AVLOPP OCH DAGVATTEN

Etablering av infiltrationsanläggningar, markbäddar, i mark förlagda slutna tankar för avloppsvatten eller andra avloppsanläggningar är förbjudet. Etablering av anläggning för avledning av dagvatten är undantagna från förbudet, men kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller anläggning för avledning från ytor som utgörs av tomtmark, gång- eller cykelväg.

Kompostering av latrin och avloppsslam är förbjuden.

§ 6 AVFALL, UPPLAG OCH DEPONIER

Deponering eller yrkesmässig lagring av avfall, förorenade massor eller massor med okänt föroreningsinnehåll är förbjudet.

Upplag av asfalt eller kemiska halkbekämpningsmedel är förbjudet.

Förvaring av flytande farligt avfall är förbjuden om inte invallning finns. Förvaring av större volym än sammanlagt 60 liter flytande farligt avfall är förbjuden.

Snö härrörande från trafikerade ytor utanför primär skyddszon får inte läggas upp.

§ 7 VÄGHÅLLNING

Kemisk halkbekämpning och kemisk dammbekämpning på vägar kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Saltblandad sand med maximalt 20 kg salt/m³ undantas från tillståndsplikten. Även saltning av väg vid extrem halka, dock maximalt 4 gånger/år på respektive vägsträcka, undantas från tillståndsplikten.

§ 8 TÄKTVERKSAMHET

Täktverksamhet, så som berg-, sand- och grustäkt är förbjuden.

§ 9 GRUVVERKSAMHET

Gruvbrytning och prospektering i form av markarbeten är förbjudet.

§ 10 UPPSTÄLLNING OCH SKÖTSEL AV MOTORDRIVNA FORDON OCH MASKINER

Regler inom paragrafen gäller enbart inom zon med tilläggsreglering:

Uppställning av motordrivet arbetsfordon eller arbetsmaskin med varaktighet längre än 8 timmar är förbjudet. Undantag från förbudet gäller om uppställning sker på en yta där åtgärder vidtagits på sådana sätt att förorening av mark och grundvatten förhindras och att spill säkert kan omhändertas.

Tankning av motordrivet arbetsfordon eller arbetsmaskin är förbjudet. Undantag från förbudet gäller om tankning sker på en yta där åtgärder vidtagits på sådana sätt att förorening av mark och grundvatten förhindras och att spill säkert kan omhändertas och det finns beredskap att omedelbart omhänderta spill.

Undantag från förbuden avseende uppställning och tankning gäller även för arbetsfordon och arbetsmaskiner med tankvolym på mindre än 10 l.

§ 11 ENERGIANLÄGGNINGAR

Inom zon med tilläggsreglering:

Etablering av anläggningar för lagring och/eller utvinning av kyla eller värmeenergi i eller ur berg är förbjudet. Förbudet gäller även anläggande av kompletterande borrhål till befintliga energianläggningar.

Etablering av anläggningar för lagring och/eller utvinning av kyla eller värmeenergi i eller ur mark kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Tillståndskravet gäller även anläggande av kompletterande jordvärme till befintliga energianläggningar.

Övriga området:

Etablering av anläggningar för lagring och/eller utvinning av kyla eller värmeenergi i eller ur berg eller mark kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Tillståndskravet gäller även anläggande av kompletterande borrhål eller kompletterande jordvärme till befintliga energianläggningar.

§ 12 ENSKILDA GRUNDVATTENTÄKTER

Etablering av brunn för enskild vattenförsörjning är förbjudet.

§ 13 SCHAKTNINGS- OCH MARKARBETEN

Schaktnings- och markarbeten, inklusive pålning och spontning med en yta mer än 150 m² och djupare än 3 m kräver tillstånd från den kommunala nämnden för

miljöfrågor. Schaktnings- och markarbeten som beror förorenat område kräver alltid tillstånd.

§14 FRILUFTSAKTIVITETER

Tävling med motorfordon är förbjudet.

§ 15 MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Tillverkning av asfalt är förbjudet.

Etablering eller ändring av verksamhet, som är anmälningspliktig enligt miljöprövningsförordning (2013:251) och som inte regleras under någon annan punkt i dessa skyddsföreskrifter, kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

2.5.2 Skyddsföreskrifter i sekundär skyddszon

§ 16 PETROLEUMPRODUKTER OCH BRANDFARLIGA VÄTSKOR

Att förvara sammanlagt mer än 3,2 m³ petroleumprodukter i cistern eller andra behållare är förbjudet. Undantag från förbudet gäller för verksamhet med tillhörande förvaring som påbörjats innan vattenskyddet trätt i kraft.

Uppställning av förvaringstankar, stationära förbränningsmotorer etc. med petroleumprodukter eller andra för vattnet skadliga kemikalier är förbjuden. Undantag från förbudet gäller om platsen är utrustad med sekundärt skydd eller om uppställningen sker på en tät invallad yta och sker på ett sådant sätt att hela den lagrade volymen kan insamlas och omhändertas vid läckage. Hantering av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor i större volym än sammanlagt 250 liter kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller för drivmedel och oljor i fordon och arbetsmaskiners egna tankar för bränsle och oljor samt för ämnen som är i gasform vid normalt lufttryck men lagras som vätska i gastuber (exempelvis gasol).

§ 17 KEMIKALIER, UTÖVER REGLERADE I §16

Förvaring av kemikalier skadliga för grundvattnet (utöver de som regleras i §16) är förbjuden. Undantag från förbudet gäller om förvaringen sker på en yta där åtgärder vidtagits på sådana sätt att förorening av mark och grundvatten förhindras och att spill säkert kan omhändertas.

Hantering av större mängder kemikalier än vad som normalt förekommer inom ett hushåll kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Brandsläckningsarbete kräver efter avslutad insats omedelbar kontakt med den kommunala nämnden för miljöfrågor och vattentäktens huvudman.

§ 18 AVLOPP OCH DAGVATTEN

Etablering av infiltrationsanläggningar, markbäddar, i mark förlagda slutna tankar för avloppsvatten eller andra enskilda avloppsanläggningar kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Även etablering av anläggning för avledning av dagvatten kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller anläggning för avledning från ytor som utgörs av tomtmark, gång- eller cykelväg.

§ 19 AVFALL, UPPLAG OCH DEPONIER

Deponering eller yrkesmässig lagring av avfall eller förorenade massor är förbjudet. Upplag av asfalt eller kemiska halkbekämpningsmedel kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Förvaring av flytande farligt avfall är förbjuden om inte invallning finns. Större volym än sammanlagt 60 liter flytande farligt avfall får inte förvaras.

§ 20 TÄKTVERKSAMHET

Täktverksamhet, så som berg-, sand- och grustäkt, kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller för husbehovstäkter med en total yta på mindre än 150 m² och grundare än 3 m.

§ 21 GRUVVERKSAMHET

Gruvbrytning och prospektering i form av markarbeten är förbjudet.

§ 22 ENERGIANLÄGGNINGAR

Etablering av anläggningar för lagring och/eller utvinning av kyla eller värmeenergi i eller ur berg eller mark kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Tillståndskravet gäller även anläggande av kompletterande borrhål till befintliga energianläggningar.

§ 23 ENSKILDA GRUNDVATTENTÄKTER

Etablering av brunn för enskild vattenförsörjning kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

§ 24 SCHAKTNINGS-, MUDDRINGS- OCH MARKARBETEN

Schaktnings- och markarbeten som berör förorenat område samt muddringsarbeten kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

§ 25 MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Tillverkning av asfalt är förbjudet.

Etablering eller ändring av verksamhet, som är anmälningspliktig enligt miljöprövningsförordning (2013:251) och som inte regleras under någon annan punkt i dessa skyddsföreskrifter, kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

2.5.3 Allmänna bestämmelser

§26 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Undantag för den kommunala vattenförsörjningsverksamheten

Föreskrifterna utgör inget hinder mot den hantering, de åtgärder och de verksamheter som är nödvändiga för den kommunala vattenförsörjningsverksamhetens bedrivande.

Undantag för akuta åtgärder

Föreskrifternas krav på tillstånd gäller inte åtgärder som genast måste genomföras för att förhindra eller åtgärda faror för människors liv och hälsa, grundvattnet eller miljön. Åtgärder som genast måste genomföras för att vidmakthålla viktiga samhällsfunktioner får också göras utan tillstånd. Undantaget från krav på tillstånd för

akuta åtgärder enligt detta stycke gäller under förutsättning att tillsynsmyndigheten inom två dygn från att genomförd åtgärd inletts underrättas om åtgärderna.

Övergångsregler

Befintliga verksamheter och hantering som är tillståndspliktig enligt dessa föreskrifter ska senast 1 år efter det att skyddsföreskrifterna trätt ikraft ha lämnat in ansökan om tillstånd till kommunala nämnden för miljöfrågor. Nya tillståndspliktiga verksamheter eller nya tillståndspliktiga hanteringar ska ha erhållit tillstånd innan verksamheten eller hanteringen påbörjas.

I de fall det krävs fysiska åtgärder på befintliga anläggningar, maskiner eller dylikt inom befintlig verksamhet eller befintlig hantering för att uppfylla skyddsföreskrifterna, men inte tillstånd krävs, ska åtgärderna ha genomförts senast 2 år efter att skyddsföreskrifterna trätt i kraft.

Dispens

Dispens från skyddsföreskrifterna kan sökas hos den kommunala nämnden för miljöfrågor. Den kommunala nämnden för miljöfrågor beslutar i ärenden om dispensansökan, och kan om särskilda skäl föreligger, ge dispens från skyddsföreskrifterna.

Skyltning

Huvudmannen för vattentäkten ska se till att informationsskyltar finns uppsatta på väl synlig plats vid vägar och längs skoterleder som leder in och igenom vattenskyddsområdet. Skyltningen ska utformas enligt de rekommendationer som givits ut av Naturvårdsverket m.fl. och som finns i foldern "Utmärkning av vattenskyddsområde".

3 Upplysningar

3.1 Underrättelse om olyckshändelse och brandsläckning

Vid olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening, bör den kommunala räddningstjänsten på telefonnummer 112, Miljö- och hälsoskydd samt vattentäktens huvudman (Tekniska enheten, Övertorneå kommun) omedelbart underrättas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet.

Vid brandsläckningsarbete inom vattenskyddsområdet bör efter avslutad insats omedelbar underrättelse ske till Miljö- och hälsoskydd samt vattentäktens huvudman.

3.2 Beredskap

Uppgifter angående vattenskyddsområdet samt en plan för sanering vid akut föroreningsrisk bör finnas hos Räddningstjänsten. Räddningstjänsten ska även ha uppgifter om kontaktpersoner på Tekniska enheten, Övertorneå kommun.

3.3 Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning med mera regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastighet. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den "förlust" som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

3.4 Påföljd vid överträdelse av skyddsföreskrift

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. 2 § samt 29 kap. 2 a § miljöbalken (1998:808). För brott mot områdesskydd döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet, orsakar en skada eller en risk för skada på eller annan olägenhet för de miljövärden som avses att skyddas i ett vattenskyddsområde.

3.5 Tillsyn

Den kommunala nämnden för miljöfrågor i kommunen är tillsynsmyndighet för vattenskyddsområdet.

3.6 Avgifter

Avgifter finns för prövning av ärenden enligt dessa skyddsföreskrifter och avgifter för tillsyn av efterlevnad av dessa föreskrifter. Avgifterna regleras i en taxa som antagits av kommunfullmäktige.

3.7 Övrig lagstiftning

Tillstånd och dispens enligt föreskrifterna i detta beslut fritar inte från prövning enligt annan lagstiftning.

3.8 Ny och ersättande lagstiftning

Ny eller ersättande lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställs efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom aktuellt vattenskyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter. Det gäller även definitionerna i föreskrifterna.

3.9 Information

Det är lämpligt att huvudmannen regelbundet informerar samtliga fastighetsägare och brukare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

3.10 Transport av farligt gods

Länsstyrelsen har i särskilt beslut rekommenderat vissa vägar för transport av farligt gods i länet. Väg 98 och 99 i Övertorneå är sådana vägar.

4 Allmänna lagstiftningar

Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat vad som sägs i gällande författningar och Naturvårdsverkets föreskrifter. Delar av dessa beskrivs nedan.

Detta avsnitt är inte reglerande utan informerande och kan komma att uppdateras om angivna lagstiftningar ändras. Senaste revideringen är utförd 2023-12-08.

4.1 Hantering av oljor, brandfarliga vätskor och övriga kemikalier

Vattentäkter måste skyddas mot vätskor som kan förorena dricksvattnet. Brandfarliga vätskor (t.ex. petroleumprodukter) är mycket besvärliga föroreningar i detta sammanhang. Det räcker t.ex. med en liter dieselolja för att göra 100 000 liter vatten odrickbart. Det medför dock ingen hälsorisk att dricka vattnet vid låga halter diesel, även om det luktar och smakar illa. Oljeföroreningar kan bli kvar under mycket lång tid (flera år) i mark och grundvatten.

Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2021:10) gäller hantering av brandfarliga vätskor (flampunkt som inte överstiger 100°C) eller spillolja i cisterner ovan och i mark som rymmer mer än 1 m³ vätska samt rörledningar och slangledningar som är anslutna till sådana cisterner. Inom vattenskyddsområde gäller föreskrifterna för hantering av mer än 150 liter brandfarliga vätskor eller spillolja, och då omfattas även s k "lösa behållare" (dunkar, fat o.dyl. samt behållare godkända för transport).

I föreskrifterna ställs krav på att den som avser att installera en cistern som omfattas av föreskrifterna ska informera tillsynsmyndigheten om detta. Inom vattenskyddsområde gäller informationsplikten även för den som avser att hantera mer än totalt 150 liter i lösa behållare under minst fem dagar under en sammanhängande trettiodagarsperiod. Informationen ska göras fyra veckor innan installationen påbörjas eller hanteringen inleds. Krav på kontroller finns i föreskrifter om cisterner och rörledningar för brandfarliga vätskor (MSBFS 2018:3) samt, beträffande sekundära skydd, i NFS 2021:10.

I föreskrifterna anges särskilda krav som gäller inom vattenskyddsområden. Cisterner i och ovan mark ska ha sekundärt skydd. Med sekundärt skydd avses skydd som syftar till att fånga upp läckage, överfyllning och spill. Rörledningar och slangledningar ska vara dubbelmantlade eller ha annat sekundärt skydd. Undantag från kravet gäller dock för cisterner med tillhörande ledningar i pannrum eller motsvarande i bostadshus och

som är under regelbunden uppsikt, om inte tillsynsmyndigheten anger annat. Rörledning i byggnad får inte dras i eller under golv, utan ska förläggas väl synlig. Sekundära skydd för cisterner i vattenskyddsområden ska kontrolleras regelbundet. Det finns övergångsbestämmelser för när sekundära skydd ska vara installerade och för när kontroller av sekundära skydd senast ska vara utförda.

Inom vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon är det förbjudet att hantera mer än 150 liter brandfarliga vätskor eller spilloljor utan sekundärt skydd. Krav som ställs på det sekundära skyddet anges i föreskrifterna. Övergångstiden för när befintliga lösa behållare över 150 liter ska ha sekundärt skydd enligt NFS 2021:10 är ett år efter att skyddet antas, om de är lokaliserade utanför det vattenskyddsområde som fanns innan detta skyddsområde fastställs. För övriga lösa behållare över 150 liter finns inga övergångsbestämmelser.

Vid påfyllningsrör för cistern inom vattenskyddsområde ska skylt med texten "VATTENSKYDD SOMRÅDE" vara uppsatt. Skylten ska vara väl synlig och av varaktig beskaffenhet. Skylten ska även innehålla följande information: Fastighetsbeteckning, adress, volym, högsta fyllningsflöde och innehåll.

Om vattenskyddsområdets skyddsföreskrifter innehåller strängare krav än föreskrifterna gäller de kraven.

För hantering av kemikalier och/eller petroleumprodukter ska i övrigt iakttas vad som gäller enligt miljöbalken (1998:808) 14 kap. angående kemiska produkter, lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011), lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (1999:381) samt förordningen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (2015:236).

4.2 Spridning av kemiska bekämpningsmedel

Det finns numera generella förbud mot användning av växtskyddsmedel bl a på tomtmark för bostadshus eller på krukväxter i hemträdgårdsmiljö, i växthus som inte används yrkesmässigt, på växter inomhus (utom i produktionslokaler, lagerlokaler eller liknande lokaler), på viss ängs- och betesmark, på gårdar till förskolor eller på lekplatser som allmänheten har tillträde till och i parker och trädgårdar eller andra områden som i första hand är avsedda att vara rekreationsområden som allmänheten har tillträde till. Till sistnämnda typen av områden räknas normalt inte begravningsplatser, men det finns tillståndsplikt enligt nedan vid spridning på genomsläppliga ytor (t.ex. grusgångar) eller hårdgjorda ytor som är tillämplig för sådana ytor inom en begravningsplats. Anmälan krävs även för spridning på områden större än 1000m² där allmänheten får färdas, med undantag för åkermark. Vid särskilda skäl kan dispens sökas från förbuden, men i ett vattenskyddsområde är det osannolikt att en sådan dispens beviljas. Bekämpningsmedel med ämnen som har låg eller begränsad risk är undantagna från det generella förbudet om det anges i Kemikalieinspektionens bekämpningsmedelsregister att medlet är tillåtet eller om det anges i Jordbruksverkets katalog över växtskyddsmedel med begränsad risk som får användas.

Enligt förordning om bekämpningsmedel (SFS 2014:425) finns allmänna bestämmelser om förvaring/lagring, användning och annan hantering av bekämpningsmedel (växtskyddsmedel och vissa biocidprodukter). För växtskyddsmedel finns även krav på tillstånd eller anmälan för olika typer av ytor som vid idrotts- och fritidsanläggningar, på grusytor, på asfalt m.m. även när det inte är vattenskyddsområde. Dessutom finns

det i Naturvårdsverkets föreskrifter om växtskyddsmedel (NFS 2015:2) angivet allmänna skyddsavstånd vid spridning av växtskyddsmedel som gäller för alla och envar (t.ex. 12 m till dricksvattenbrunnar).

4.3 Vattenverksamhet

Enligt miljöbalken (1998:808) 11 kapitel krävs tillstånd för vattenverksamhet, med vissa undantag. Med vattenverksamhet avses uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar eller andra anläggningar i vattenområden, fyllning och pållning i vattenområden, bortledande av vatten från eller grävning, sprängning och rensning i vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Markavvattning får inte heller utföras utan tillstånd.

4.4 Skogsbruk

Enligt Skogsvårdslagen (SFS 1979:429) och Skogsstyrelsens föreskrifter samt allmänna råd gäller att ägare till skogsmark är skyldig att anmäla föryngringsavverkning som omfattar minst 0,5 ha till Skogsstyrelsen. Anmälan ska göras minst sex veckor innan.

4.5 Förorenade områden

Om en förorening upptäcks på en fastighet är det fastighetsägarens eller verksamhetsutövarens skyldighet att omgående underrätta tillsynsmyndigheten (miljö- och hälsoskydd). Enligt miljöbalkens (1998:808) 10 kapitel är det verksamhetsutövaren som är utrednings- och saneringsansvarig, men även fastighetsägaren kan bli ansvarig.

4.6 Återvinning av avfall för anläggningsändamål

Om avfall ska användas för anläggningsändamål är verksamheten att betrakta som "återvinning för anläggningsändamål", vilket är en tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) 29 kap. 34-35 §§. Om 29 kap. 35 § är tillämplig innebär det att verksamheten i sin tur omfattas av §15 och §27 i föreliggande skyddsföreskrifter.